

14. Skalni jereb (kotorna) od 1. februarja do 15. avgusta.
15. Jerebica in prepelica od 1. januarja do 15. avgusta.
16. Divji golob od 15. aprila do 15. avgusta.
17. Kljunač (sloka) od 1. aprila do 15. avgusta.
18. Velika divja raca od 1. marca do 1. julija.
19. Divje race razen velike divje race, potem divje gosi, močvirne in povodne tice od 15. aprila do 1. julija.

Pri jelenih in košutah, srnah in divjih kozah je mlada divjina: tele ali kozlica do 1. julija tistega leta po porodu.

§. 2. Prepovedano je, kakoršno koli divjino loviti v zanjke ter tudi nje jajca pobirati in uničevati in mlado divjino iz gnjezd jemati.

Jajca nabirati zato, da se dadó valiti domačim kuram, ter tudi loviti divjo perutnino je izimkoma dopuščeno samo tistemu, kdor ima lovsko pravico, ali pomagačem, katere on postavi.

§. 3. Ta postava se pa ne tiče pokončavanja divjine v ograjenih zverinjkih, vendar je po določbah §. 6 prepovedano, prodajati divjaščino, ki je bila v takih zverinjkih ubita med prepovedanim časom.

§. 4. Tam, kjer se divjina preobilo goji, da poljedelstvu škodo dela, sme se primerno zmanjševati tudi v prepovedanem času, a to sme po lovskem patentu od 28. februarja 1786 ukazati politično oblastvo.

§. 5. Na prestopok §. 1. in 2. je pet do petindvajset goldinarjev globe, katera se utegne zvišati do petdeset goldinarjev, ako bi se prestopok ponovil, ali se toliko divjine pokončalo, da bi se njenemu številu zeló poznalo.

§. 6. Kdor potem, kedar 14 dni mine, kar je nastopil prepovedani čas, takošno divjino, katera se v tem času ne sme loviti, na prodaj prinaša ali na celo ali v četrtih, a vendar za užitek še ne gotovo, ali jo v štacunah, na trgih ali kako drugače v prodaj postavlja ali prodaja ali pri prodaji kup dela (mešetari), temu se divjina odvzame in njega zadene kazen v §. 5. navedena.

Tiste kazenske določbe veljajo za prodajo tiste divjine, katera se sploh nikakor ne sme moriti ali loviti, ter tudi za jajca in mladiče divje perutnine.

Ako se je divjina pokončala ob takih izimnih slučajih, kakoršne imenuje §. 4., naj prodajalec te divjine ali tisti, ki pri prodaji kup nareja, dokaže s spričevalom političnega oblastva, da ima pravico, to divjino prodajati; ako ne, zadenó ga določbe poprejšnjega paragrafa. Tisti, kateri med prepovedanem časom tako divjino prodajajo, ali pri prodaji kup delajo, katera je iz takih krajev, ki za nje ta postava ne velja, naj spodobno dokažejo, odkod imajo to divjino, in če je divjina iz kraljevin in dežel zastopanih v državnem zboru, treba, da vrh tega s spričevalom političnega okrajnega oblastva dokažejo, da divjina ni bila nepostavno končana.

Drugače tudi te osebe zadenó kazenske določbe tega paragrafa.

§. 7. Globe, katere naj se odločajo po tej postavi, in denarji, kar se jih skupi iz divjine, ki je komu odvzeta po tej postavi, in katero divjino naj dotično županstvo prodá po očitni dražbi, gredó v zalog za uboge tiste občine, v kateri se je zvedelo za prestopok.

Ako se globa ne dá iztirjati, naj se preobrne na zapor in od vsacih pet goldinarjev bodi po en dan zapora.

Preiskovanje in kaznjevanje pristoji političnim oblastvom.

Kako moramo zboljševati našo živinorejo.

(Konec.)

Bodimo uverjeni, da moremo tudi iz domače živine še kaj dobrega izrediti, če bi vedno za pleme prav skrbno in ostro izbirali le najlepše bike in najboljše krave. Slavni Kolin je odgojil ono zdaj celemu svetu znano in slovečo govedo „Sorthornsko“, ki je izredno sposobna za vpitanje. Izbral je vedno najlepše krave, ki so bile zdrave, dobre za mleko, zadostljive, to je, da so rade jedle in se lepo redile, ki so bile mladice tudi dobrih krav; prav tako je pazil pri izbiranju bikov. Posebno je pazil na to, da so bile dotične živali plemensko zeló ješče, da jim je vse dobro teknilo, da so bile tudi storjene od krav, ki so bile debele, to je, katere so se dobro redile itd. Tako je stanovitno in vedno umno ravnal in iz navadne živine je v 30 letih odgojil to sloveče pleme. Da bi naši živinorejci tako stanovitno ravnali, ni nadejati se, za nas ostane tedaj križem parenje, to je požlahnovanje naših krav z odličnim bikom družega znanega izvrstnega plemena.

Pa s tem, da le enkrat pošljemo kravo k novemu biku, in telico izrejeno iz onega plemenjenja parimo z navadnim juncem, ne bomo nikdar dosegli namena, ves denar bo skoro zastonj zavržen, vsa vcepljena boljša kri bo se zopet zgubila.

Če hočemo našo živino zboljšati, moramo stanovitni biti in za več let nepremenjeno ravnati; še le v 15 letih bomo smeli govoriti, da smo dosegli namen. Kaj je tedaj treba storiti?

Zbiraj najlepše krave in plemeni jih s plemenitim bikom onega plemena, katerega je izbral za požlahnovanje tvoje živine (na pr. Mariadvorsko). Telico odgojeno iz prvega križem parenja moraš plemeniti zopet z izvirno krvjo, kakor pravijo učeni živinorejci, to je z bikom, ki je izrejen iz čistega plemena Mariadvorskega. Drugi pomešani rod, ki ima že več čiste krvi, mora plemeniti se zopet z izvirnim plemenitim bikom in tako naprej vsaj do petega rodu, ki bo že skoro popolnoma enakih lastnosti, kakor na pr. v tem slučaju Mariadvorsko pleme.

Treba bo tedaj, da bi kmetijsko društvo več let še zaporedoma kupovalo žlahne bike, na pr. v tem slučaju Mariadvorske, kateri bi se povsod, kjer se že rabijo plemeniti biki za križem parenje, zopet razdelili. Le z umnim in stanovitnim takim postopanjem bomo dospeli s časom do zaželjenega cilja in potem se bomo mogli ponašati z žlahno ali vsaj požlahneno koristno živino.

Da še dokažemo veliko potrebo pozornosti pri izbiranju plemenskih živali, navedemo, da izvrstni Kolin je pazil vedno na lastnost živali, ali rada žre, ali jej tekne dobro piča, ali so bili tudi predniki za to odlični itd. Prav tako pazijo umni ali učeni živinorejci, ko bočejo izrediti za mleko dobre krave, da pariyo kravo, ki zeló dobro molze, ki je tudi mladica starke ali krave, katera je bila dobra mlekarica, z bikom, ki je mladič krave, izvrstne za mleko, ker prav velik vpliv ima bik na znotranje lastnosti mladica.

Tako in le po taki poti moramo hoditi, če hočemo zboljšati našo zeló revno in zanemarjeno živino. Naj bi te vrstice ne padle na kamnita tla!

Gospodarska skušnja.

* Proštiško pšenico priporoča vsled lastne srečne poskušnje znani umni kmetovalec g. Wokau n v Celji. Piše namreč v „Str. Ldb.“: „Prememba semen, bodi-si zrnatih ali gomoljskih, je sploh koristna reč; setev pa,

katero sem z gori imenovano pšenico letos poskusil, je presešla vse moje pričakovanje. Navadno se vseje na oral dobre zemlje po 2 vagana žita. Ker se pa omejena pšenica lepo razrašča, sem na dobro obdelani pešnati ilovični zemlji 2 vagana na 1 $\frac{7}{8}$ orala na široko vsejal. Ko začne setev kaliti, sem že obžaloval, da nisem vsaj 1 $\frac{1}{2}$ vagana vsejal. Toda bilke so se jeseni in letos spomladi tako razrasle, da sem bil celó potolažen. Vrh tega je moja setev po konci ostala, v tem ko so letos vsled hudih neviht povsod žita polegla. Klasje bilo je prelepo in žetev je podala 52 vaganov čiste, brezplevelne pšenice 85 $\frac{1}{2}$ funt. težke od vagona, torej 26teri pridelek.“

Te pšenice stane vagon na Dunaji in v Pragi 10 gold., če se je več skupaj vzame; g. Wokaun je pa dá gospodarjem, ki hočejo ž njo poskusiti, vagon po 8 gold.; sicer več kot navadna pšenica stane, dobiček je pa vendar, ker ni treba toliko semena in je pridelek izvrsten. „Slov. Gosp.“

Politične stvari.

Pritožbe ljudi v sedanjih časih.

Kamor se človek obrne, povsod mu donijo na uho pritožbe in sicer pritožbe zaradi različnih reči, tako da ni najti nikogar, kateremu bi bilo vse prav.

Pritožujejo se ljudje, da javna pravost propada, čez tatvine in roparije, umore in samomore, čez vlačuge, ki brez dela se klatijo po svetu, nadlegujejo ljudi, povsod desetino pobirajo, davek tirjajo in žugajo s poziganjem.

Pritožujejo se čez neizmerno visoke davke, katerih ne morejo že več plačavati, čez doklade in druge stvari, ki mošnjo praznijo in so v davkarskih knjižnicah zapisane, čez dragino živeža, pomanjkanje denarja, čez visokost plače poslov in rokodelcev, čez to, da trgovina, obrtnija, zaslužek zastaja, čez neizmerne zgube na premoženji in nevarnost za kapital.

Tožijo čez vojne postave, da cerkvi in državljanom odtegujejo najboljše moči, zavirajo redni tek vseh opravil, da je vsled njih skoro vsak drug poklic nemogoč, in da neizmerno veliko škode delajo na duhu in blagu.

Pritožujejo se ljudje čez šolske postave, da tirjajo od njih za učitelje, šolska poslopja in šolsko opravo velikanske zneske, mladino oblagajo z veliko nepotrebni rečmi, katere se mora učiti, potrebne pa zanemarjajo, jako mnogo časa jim jemljó, pri vsem tem pa mladina po njih ne postane ne boljša, ne spretnejša, ne za praktično življenje pripravnejša, kakor prej, marveč pogosto duševno, pravno in telesno spridena prihaja nazaj v javno družbo.

Pritožujejo se čez pomanjkanje duhovnov, da je večkrat v eni škofiji po sto služeb, celó več župnij izpraznjenih, ker mora biti vsak vojak, ker so šole kakor država brezverske, večkrat veri sovražne, ker duhovni pomanjkanje trpé in jih še zasramujejo.

Pritožujejo se čez časnikarstvo, ki vse razdira, pri katerem ne v cerkvenem, ne v državnem obziru ni mogoče redno, krščansko življenje, ki ne pušča ne časti, ne prostosti, ne pravice in resnice pri miru, pred katerem ni nobenemu pravičnemu in poštenemu človeku več obstati.

Pritožujejo se, da se množi in širi čedalje bolj krivoverstvo, nevera, sovraštvo do vere, bogokletstvo, bogoskrunstvo in preganjanje cerkve po vsih kotih.

Pritožujejo se slednjič čez družinske in vremenske nesreče, ki nočejo nehati in jih zadevajo na premoženji, živini in ljudéh.

Kratko: pritožbe, pa nič drugoga. Al vse te pritožbe so krivične, dasiravno vsak, ki tako toži, misli, da toži po pravici in da ima opravičen vzrok za to. Al star prigovor pravi: „Kakor si postelješ, tako boš spal.“ Kdor si pa slabo postelje, težko leži in ne more spati. Znano pa je, da je vsa taka zlá zakrivil novošegni liberalizem, ki je spravil na dan naše liberalne župane, občinske svetovalce, poslance deželne in državne. Ali nimajo županje in možje skrbeti za blagor občine ravno tako kakor deželni poslanci za blagor dežele? Ali ne delajo državni poslanci postav, ki nas tako stiskajo?

In vse te voli ljudstvo, isto ljudstvo, ki ima toliko pritožeb! Ljudstvo tudi podpira — direktno ali indirektno — liberalne liste, ki nam toliko škodujejo.

Toraj le tako dalje še z „napredkom“, „svobodo“, „svobodnimi postavami“, „proč s farji“, z „vestjo“ in „vero“! Le naprej tako, potem pa naj se nihče več ne predrzne tožiti, da je vse slabo! Saj sam noče, da bi bilo boljše.

Ali niso toraj vse take pritožbe krivične? Čemu tožite, da na trdem ležite in slabo spite? Saj ste si sami postlali!

Slovstvo.

* *Grosses Wörterbuch der europäischen modernen Sprachen. Verfasst von Anton Albert Peschek. I. Deutsch, französisch, italienisch, spanisch, lateinisch, englisch, holländisch, schwedisch, böhmisch, slovakisch, slovenisch, polnisch, serbisch-kroatisch und ungarischer Theil.*

Tako se glasi naslov slovarja, ki se je začel izdajati v Budapeštu.

Da vidijo čitatelji naši, kako je izdelan ta slovar v nemškem jeziku, podamo jim eno besedo v izgled: Abenddämmerung, f. Fr. crépuscule, m. It. crepusculo, bruazzo, m. Sp. crepúsculo, m. tardecita, f. Lat. crepusculum. — Eng. twilight, dusk of the evening, crepuscule. Hollän. avondschemering. Schw. skymning. — Böh. soumrak (večerní), šero, setmění. Slov. súmrak, šero. Kr. mrak, somrak, Pol. zmierzch, mrok, zmrok. Sfr. večernji sumrak, sumračje, suton, prvi večernji mrak. — Ung. alkony, est szürkület, esthajnal.

Ta slovník pride na svitlo v 5 zvezkih; vsak zvezek bo obsegal 52 pól in veljá 8 gold. Naročila prejema Anton Albert Pešek v Budapeštu (Wasserstadt, Karpfengasse Nr. 138).

Potopisne črtice.

Iz Kranjske gore do Beljaka.

(Konec.)

Dež gré, kakor na Poljskem; stisnemo se pod dežnike in koračimo po ne posebno gladkih Beljaških ulicah. Na stopnicah, ki peljejo proti glavni cerkvi, stoji več ljudstva nižega stanú; pogovarja se — slovenski! No, vendar nismo še na Nemškem, tu je še naš dom, so še naša tla! Nekoliko bolj veselega srca podamo se dalje, saj smo v slovenskem mestu. Pa zastonj iščeš še kakega znamenja, da je mesto slovensko; vsi napisí so na trgovskih štacunah nemški, le nekateri tudi laški, in če srečaš gospodo, ti doné le nemške besede in sicer nikakor klasičnega narečja na uho. Mi se tolažimo s tem, da tudi v Ljubljani gledé govorjenja žalibog ni dosti bolje, ker tudi tukaj vsak, kdor zná